

NOVA ANDAINA

Cofinancia:

XUNTA DE GALICIA

PRESIDENCIA

Secretaría Xeral da Emigración

2 0 1 8

SANTURTZI

udala - ayuntamiento

Stz

Buenavista, S.L.
Materiales de construcción

**FERRETERIA • MATERIALES DE CONSTRUCCIÓN • AZULEJOS
• PLATOS DE DUCHA • MAMPARAS • MOBILIARIO DE BAÑO**

EXPOSICIÓN y ALMACÉN:
Pol. Ind. El Árbol. parc. 5. Pab. 1
48980 SANTURTZI
Tel. 94 483 20 95
Fax: 94 493 62 88

ALMACÉN:
Ctra. Zierbena, 1
48508 ZIERBENA
Tel. 94 636 50 02

correo@mcbuenavista.com • www.mcbuenavista.com

EDITORIAL

EDITA:

Casa de Galicia
en Santurtzi

DECLARADA DE
UTILIDADE PUBLICA

Gabriel Aresti, 6-8
Tel. y Fax: 94 483 74 18
Móviles: 688 682 301
688 815 088

e-mail:
galiciasanturtzi@gmail.com
48980 SANTURTZI
(Bizkaia)

COORDINA:

Área da Xuventude

Portada: Muiño.

FOTOGRAFÍAS:

Arquivo da Sociedade
Milo Mosteiro
Iñaki Gorrotxategi
Manolo Vaqueiro
Victor Méndez
Paco Campos
Adolfo Álvarez

IMPRESION:

Imprenta
BENFER
Pedro Icaza, 7
Tfno./Fax: 94 462 32 21
48980 SANTURTZI

Depósito Legal: BI-386/89

INDICE

Editorial	3
Saúda do Lehendakari	5
Saúda do Presidente da Xunta	7
Saúda do Secretario Xeral da Emigración.....	8
Saúda do Alcaldesa de Santurtzi.....	10
Homenaxe Muiño (Adiós Muiño, Adiós)	11
Excursión a Tolosa	15
Festa da Gaita Galega de Arzúa	17
Cartiloxo.....	21
Festa do Carme Ondarroa	22
Santiago Apóstolo	24
Foliada de Toques.....	25
Curso Gonzalo Abelairas	27
Magosto	27
Shopping Gaua	28
Milo Mosteiro	29
Santa Agueda	30
Entroidos Mariñeiros	31
II Euskofoliada.....	32
Intercambio a Pontenova	33
Costureiriña Bonita.....	36
Foliada de Melide 2018.....	38
Día das Letras Galegas	40
Premios	44
Bo ou malo	47
XXXIII día de Galicia en Euskadi.....	48
Terra de Trapeiros.....	51
O día do enterro / Se os nosos avós... ..	53
Excursión a Zugarramurdi	54
Curros Enriquez.....	57

SAÚDA DO PRESIDENTE DA CASA DE GALICIA EN SANTURTZI / SANTURTZIKO GALIZIA ETXEA

Estimados amigos e amigas:

Dende estas liñas da nosa revista un ano mais dirixome a tod@s para agradecer a vosa confianza en esta Xunta Directiva da cal son

Presidente, e a que quero dar as grazas, que despois de un ano de moito traballo, co esforzó e a dedicación de todos, sairon as cousas como estaba previsto.

Agora presentamonos diante de un reto moi ilusionante, xa que no ano que entra estaremos a celebrar o 50 Aniversario da nosa Sociedade, e eso vai a requerir da participación de moita xente: Institucións, Socios e Socias, actuais e antigos, que se queiran prestar a colaborar, para poder facer algo bonito.

Xa me despido, animando a que todos sigamos facendo que esta nosa Sociedade siga medrando, recibide una fonda aperta do voso Presidente:

Pablo García Álvarez

Presidente da Casa de Galicia en Santurtzi /
Santurtziko Galizia Etxea

CALZADOS BROZ.

Camiño de Ovedo, 13

981 50 51 60

15800 MELIDE

CALZADOS BROZ.

Ronda da Coruña, 24

981 81 56 19

15800 MELIDE

www.facebook.com/calzadobroz

www.calzadosbroz.blogspot.com.es

calzadosbroz@gmail.com

www.pinterest.com/brozcalzados

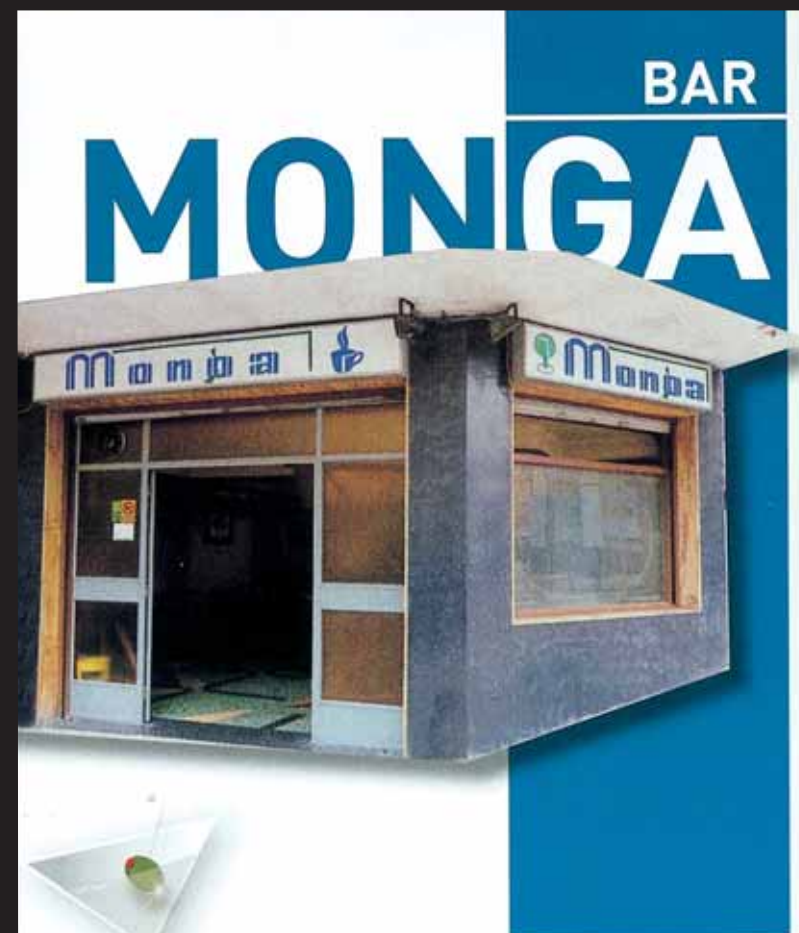
marisquería - restaurante

Información y reservas:

94461 06 36

Cervantes, 14

48980 SANTURTZI

BAR

MONGA

Miguel de Cervantes, 9 • SANTURTZI

Tel. 94 461 00 14

SAÚDA DO LEHENDAKARI

Lagunok:

Eskerrik asko! Gracias por renovar, un año más, vuestra confianza en mí y ofrecerme un espacio en vuestra revista Nova Andaina desde el que poder dirigirme a toda la comunidad galega de Euskadi, y en especial a las personas que integráis la Casa de Galicia de Santurtzi.

Comentaba el año pasado en este mismo foro el deber que teníamos como Pueblo de asistir y dar cobijo a las miles de personas que, todavía hoy, están llamando a nuestras puertas pidiendo refugio y ayuda ante la grave crisis humanitaria que están sufriendo como consecuencia de la guerra y la destrucción.

Aseguraba, entonces, que sabríamos estar a la altura de las circunstancias porque pertenecemos a dos pueblos -el galego y el vasco- que conocen muy bien lo que significa buscar refugio en otros lugares del mundo.

Por eso, me siento orgulloso de presentaros el compromiso al hemos llegado todas las instituciones vascas, junto con la sociedad civil, para dar una respuesta digna a estas personas.

Nos hemos comprometido a poner todos los medios y recursos que están a nuestro alcance y, para ello, proponemos impulsar la vía de los visados humanitarios, además de crear un Sistema de Refuerzo Complementario de un modo acordado y coordinado entre las diferentes instituciones y entidades sociales de Euskadi.

Este es el compromiso que hemos adquirido como Gobierno y como País: trabajar juntos, auzolana, para impulsar el bien común. Se trata de un compromiso que nos concierne a todas y a todos y al que os invito a participar como parte importante que sois de este Pueblo.

Moitas grazas. Eskerrik asko, bihotz-bihotzez!

Iñigo Urkullu Renteria
Lehendakaria

EVA QUINIELAS

**Cervantes, 10
48980 SANTURTZI
T. 94 483 77 55**

**Desayunos
Sandwiches
Hamburguesas
Bocadillos fríos
Bocadillos calientes
Platos combinados
Raciones - Ensaladas
Comida para llevar**

Telf.: 981 50 90 18

Rúa San Antonio, 3 Melice (A Coruña)

TOQUES

*Panadería
Pastelería
Cafetería*

*Pollos asados
para llevar.*

Tfno.: 981 50 51 81

Avda. de Lugo, 31 - 15800 MELIDE (A Coruña)

TOQUES

Panadería

*Especialidad en
empanadas
y tartas variadas.*

**Tfno./ Fax: 981 50 47 60
Souto - TOQUES (A Coruña)**

SAÚDA DO PRESIDENTE DA XUNTA

Estamos a apenas uns días de celebrar o Día Nacional de Galicia, o festivo galego máis universal. É para todo e, sobre todo, para todos.

Porque o 25 de xullo non é só unha xornada para lembrarnos da nosa terra e dos nosos, os que aínda están alí ou os que un día o estiveron, senón para celebrar que somos parte dela e que sempre o seremos. O Día do Apóstolo Santiago é o motivo máis grande e máis vivo que temos todos os galegos para gozar con intensidade desas pequenas cousas que nos fan galegos.

A retranca, a espiritualidade, o pragmatismo, a xenerosidade e a inmensa capacidade de dar acubillo a todo o que pasa por ela son tamén características do 25 de xullo. En pleno verán, coas rúas cheas de visitantes e amigos, Galicia volve converterse no epicentro da vida cultural e social de todos os galegos. Máis viva ca nunca, a nosa terra invítanos a gozar durante unhas horas das vantaxes de ser galegos. As leccións que aprendemos ao longo da nosa vida grazas ás súas artes de pesca, aos seus aperos de labranza e as nosas explotacións gandeiras, avícolas e de calquera outro produto natural de calidade convértense en puntos en

común, en lazos de unión que nos apegan máis aínda se cabe entre nós e á nosa comunidade.

Son estas peculiaridades, que no resto do mundo son admiradas con asombro pola súa incalculable valía, as que nos ensinaron desde sempre a saber gozar da gastronomía, a natureza e a calidade de vida con auténtica consciencia. E son aqueles que nolas ensinaron e que nos achegaron a elas dun ou outro xeito os que hoxe vanna celebrar connosco. Esteades onde esteades.

Feliz Día de Galicia, amigos

Alberto Núñez Feijóo
Presidente da Xunta de Galicia

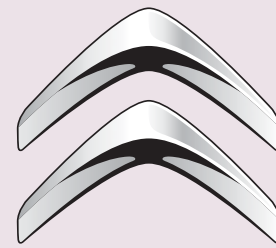
Especialidad en:
Empanadas y
Dulces variados.

Tfnos.: 981 50 53 82
600 69 38 27
607 11 55 32

C/. San Antonio, 21
15800 MELIDE (A Coruña)

TALLERES MAMARIGA

CITROËN

Tu Servicio Oficial Citroën en Santurtzi
(A 2 minutos del metro - Exposición y taller)

**PREPARA TU VEHÍCULO PARA
VACACIONES**

**Mecánica
Electricidad
Carrocería
Chapa y pintura
Recambios
Accesorios**

**VENTA DE VEHÍCULOS
NUEVOS - KM 0
COMERCIALES**

GRAN STOCK DE VEHÍCULOS SEMINUEVOS
con menos de 1 año

Taller:
Iparraguirre, 26-30
Tel. 94 461 24 56

Venta:
Itsasalde, 35-37
Tel. 94 483 45 63

talleresmamariga@gmail.com

SAÚDA DO SECRETARIO XERAL DA EMIGRACIÓN

Malia que poidan parecer moitos, 550 quilómetros non son nada.

Non, polo menos, nun día como o que estamos a piques de recibir. O Día Nacional de Galicia é un dos momentos máis máxicos do ano para os galegos.

E o é, entre outras cousas, porque ten o poder de difuminar todas as fronteiras, de dispar as barreiras e de facer invisibles as cousas que ás veces nos privan de gozar do verdadeiramente importante.

O 25 de xullo é un día para deixar de lado os enfados, para superar as reticencias, para dar paso a todos eses xestos valentes que nos unen á xente que xa os tivo antes, á xente que nos abriu o camiño para poder reivindicar hoxe que somos exactamente o que queremos ser, sen renunciar a nada.

Non queremos deixar de ser galegos malia estar fóra do territorio, e non queremos deixar de demostralo cada día, e non só de xullo, senón de xaneiro, marzo e outubro.

E vós, amigos, sodes unha das incontables mostras que temos polo mundo. Son máis de douscentos centros os que ano tras ano defenden a súa liberdade de elixir. E sempre elixides ser galegos.

Ser galegos na vosa defensa do idioma, na vosa promoción e difusión da cultura, no voso recordo permanente de cada unha das maravillas que fan desta a nosa terra a mellor do mundo.

Dentro de pouco, o día 25, todo o mundo nos dará a razón cando presumamos diso que nós sabemos desde sempre pero que hai outra moita xente que aínda non coñece de verdade. Que como Galicia non hai outra. Que o seu verde, o seu gris, o seu azul e a súa pedra non se esquecen nunca. Que o seu orballo e a súa area non pasan nunca de moda.

E que os seus fillos, todos vós, convertedes esta na mellor familia que un pode desexar.

Antonio Rodríguez Miranda
Secretario Xeral da Emigración

SANTURTZI
udala - ayuntamiento

SAÚDA ALCALDESA DE SANTURTZI

Nuevamente me encuentro ante vuestra comunidad a través de esta revista que tan importante es para vosotros y vosotras.

La cultura gallega es una de las más arraigadas en nuestro pueblo. No me imagino la Txitxarra sin la Casa Galicia, las fiestas patronales sin el sonido de las gaitas o el Parque Gernika sin la programación que cada año ponéis en marcha para celebrar el Día de las Letras Gallegas.

No sois solo Galicia y su cultura, sino parte de la cultura vasca, esa en la que os habéis entremezclado de la mejor de las formas, fusionando formas de ser, de disfrutar, de divulgar lo que somos...

La colaboración de cuantos conformáis la comunidad gallega es vital para que esta goce de buena salud. Y de eso tenéis todos y todas buena culpa. El empeño, el trabajo y el esfuerzo por dar continuidad a vuestras actividades es fruto de vuestro compromiso con los vuestros y por ello os felicito.

Porque fueron, somos, y porque somos, serán. Solo mirando al futuro sin olvidar nuestro pasado podremos reivindicar nuestro sitio y permanecer para siempre, con todo lo que nos hace ser nosotros mismos. Y esa batalla la tenéis ganada.

Berriro nago zuen komunitatearen aurrean zuentzat hain garrantzitsua den aldizkari honen bitartez.

Galiziako kulturak sustrai sendoak ditu gure herrian. Ezin dut Txitxarra Casa Galicia gabe irudikatu, herriko jaiak gaiten soinurik gabe edo Gernika Parkea urtero Letra Galiziarren Eguna ospatzeko antolatzen duzuen programaziorik gabe.

Ez zarete Galizia eta hango kultura bakarrik, euskal kulturaren parte zarete, berarekin ederto jakin baituzue bat egiten izaerak, disfrutatzeko bideak, garena zabaltzeko modua eta bestelakoak ondo baino hobeto uztartuz.

Galiziako komunitatea osatzen duzuenon lana ezinbestekoa da komunitateak sendo jarrai dezan. Eta denok zarete horren eragile. Zuen jarduerekin aurrera egiteko jarri duzuen ahalegina eta lana zuen jendearekin duzuen konpromisoaren emaitza dira, eta horregatik, bihotz-bihotzez zoriontzen zaituztet.

Izan zirelako gara eta garelako izango dira. Gure tokia aldarrikatzeko ezinbestekoa dugu etorkizunari iragana ahaztu gabe begiratzea, horrelaxe iraungo baitugu betiko, gu geu egiten gaituen guztia lagun. Eta zalantza izpirik ez dut zuek bataila hori irabazita duzuela.

Aintzane
ALCALDESA DE SANTURTZI

HOMENAJE A MUIÑO

ADIÓS MUIÑO, ADIÓS

En este artículo, voy a ser breve, en la medida de lo posible, contando cómo conocí a Muíño, este artículo, elaborado para la revista Gaiteros de Aragón, no ha sido posible publicarlo por la desaparición de ésta.

Soy Pedro Mir Tierz, natural de Huesca, licenciado en Ciencias Químicas, profesor en un instituto y originario de Sariñena (Huesca). Pertenezco a una tradición popular de gaita. Parecerá sorprendente que el resto de España y una buena parte de Aragón ignore que en esta zona de Huesca y parte de la de Zaragoza siempre se tocaba la gaita, una gaita de un tipo especial, diferente a la del resto de España y que por lo tanto llamamos aragonesa. Como en 1975 sólo quedaba un gaitero, primo de mi padre, que decidió dejar de tocar, el instrumento desapareció de Aragón. Nuestros pueblos optaron por ir a Zaragoza y comprar gaitas gallegas, de esta manera seguiríamos manteniendo nuestras tradiciones (alrededor de 12 pueblos).

En 1980 iniciamos el proceso de recuperación de nuestro instrumento autóctono (arcaico con una escala musical del siglo XVII), fui el precursor de este movimiento que fue aglutinando a interesados que se fueron convirtiendo en amigos, formando equipos de trabajo; la publicación de un libro en 1998 resume todo respecto al instrumento. Hoy felizmente recuperada, con más de 300 ejemplares funcionando podemos afirmar que será muy difícil su desaparición. Nunca recibimos ningún tipo de ayuda oficial.

Pero... ¿y las **palletas**?

Al otro lado de los Pirineos, nos ayudaron con mucha generosidad en todo lo necesario, dada nuestra ignorancia, pero nos advirtieron de que las palletas iba a ser cosa nuestra. Yo me tuve que lanzar al ruedo porque nadie quiso, por considerar que era muy difícil y con muy pocas

posibilidades de éxito.

Se compraban palletas gallegas en Zaragoza, la mayoría firmadas por **Herme** y **Rubén**, queriendo por mi parte copiar las palletas (llamadas pitas) viejas aragonesas.

Comencé leyendo todo lo publicado en Galicia (sólo el cuadernillo de Antón Corral de Vigo) y los métodos franceses que cayeron en mis manos. Construí mi primera palleta con un trozo de carga de bolígrafo metálica y una caña verde y ... funcionó, no afinaba pero daba igual, el principio era ese, claro las ataba con hilo de coser.

Seguí con mis prototipos de palleta hasta que fui invitado como representante de Aragón a los "**Encuentros europeos sobre la gaita**" que tuvieron lugar en Lugo en mayo de 1993.

Allí conocí a **Herme** famoso constructor de palletas gallego y a **Alain Froment**, ya fallecido, muy famoso constructor de gaitas irlandesas y sus correspondientes cañas. Ambos me dieron toda clase de explicaciones e incluso Alain me fabricó una (aún la guardo). Mi cabeza ya bullía con todos los datos que me proporcionaban los expertos. Tras mi presentación y charla sobre la gaita de boto, me saludó **Xosé Lois Foxo**, director de la Real banda de Gaitas de la Diputación de Orense. Aproveché para pedirle la dirección de algún fabricante de palletas que me pudiese ayudar en la construcción de pitas aragonesas, él me recomendó a **Muíño**, me dió su teléfono de Portugalete y me dijo: "no sé si te podrás entender con él".

Entonces yo vivía en Soria y a los pocos meses lo llamé, me presenté y le dije mis deseos y sin más dilación me invitó a su casa de Portugalete. La madrugada en la que iba a coger el coche me llamó Amparo, su mujer, para decirme que no fuese porque le estaba dando un infarto.

Pasaron los meses, volvimos a ponernos en contacto y fui a Portugalete; sin conocerme de nada me ofreció todo: comida, casa, ayuda, material y clase práctica.

Nos seguíamos llamando por teléfono para consultarnos dudas y opiniones. Le pedí un puntero gallego malo en Do para hacer comparaciones de sonido con mis pitas y sacar conclusiones y a vuelta de correo me mandó uno recién fabricado por él, aún olía la goma laca. ¡Qué amistad y generosidad tuvo hacia mí! Difícil estar a su altura.

En el verano de 2009 fui con mi mujer a Galicia y fuimos a verlo a Boiro, a pesar de sus 2 by-pass en el corazón tocaba la gaita como un profesional. Paseando por la playa nos contamos nuestra vida, nuestro futuro, nuestros hijos. ¡Qué corazón más grande tenía! No sé si en su tierra habrá recibido los honores que merece, me temo que no, así ocurre siempre con los grandes en este país.

En Julio de 2015 estando en Vigo, lo llamé para vernos y desgraciadamente hacía unos días que acababan de enterrar a Amparo, su mujer. Posteriormente y unos pocos meses antes de su muerte me contó que estaba bien, estaba muy solo sin su mujer, lo noté muy distante de las cosas y se nos fue hacia la búsqueda de su compañera de toda la vida.

Para mí, se me ha ido un maestro, un amigo y su recuerdo siempre permanecerá en mí.

Gracias **Muiño** por haberme ayudado a alcanzar mi sueño, eternamente agradecido.

HOMENAXE A MUIÑO

O 25 de Agosto de 2017 a nosa casa, co apoio do Concello de Melide, organiza a merecida homenaxe a José María Alfonso García "Muiño".

Nesta homenaxe participan case todos los grupos de música tradicional da Terra de Melide: Froito Novo, Herba Grileira, Leirabuxo e os gaiteiros do balado Gaiteiros como Guancho, Juan Carlos Rilo, Juan Luna, Óscar Ibáñez, Os Irmans Marcos e Manu López García

E grupos tan importantes como Os Chavellos, Nova Fronteira e A Real Banda de gaitas de Ourense.

Tampouco quixeron faltar inda que fora por vídeo Músico, artesáns ou agrupacións como Hevia, Carlos Nuñez, Kepa Junkera, Fernando Mosquera, El Pravianu, Pedro Mir, Alberte San Martín, O Centro Galego de Bizkaia en Barakaldo e a Casa da Trouña de Rekalde.

Houbo representación institucional coa presenza do Alcaldesa de Melide, Dalia García, vía vídeo, Alcalde de Toques, Jose Angel Pena García e do Secretario Xeral da Emigración Jose Antonio Rodríguez Miranda, vía carta.

Cultura e lecer 19

REPORTAXE: De Toques ao mundo enteiro

“Muíño sempre dicía que un gaiteiro non ten que sufrir para tocar”

The article discusses the Galician bagpipers' (gaiteiros) participation in the 'O Galgo e o Muíño' festival. It highlights their traditional role and the festival's aim to promote Galician culture and music. The text mentions that the festival is a significant event for the community, where bagpipers from various regions gather to perform. The article also notes the importance of the festival in preserving and promoting Galician musical heritage.

Pensión Bar ESQUINA

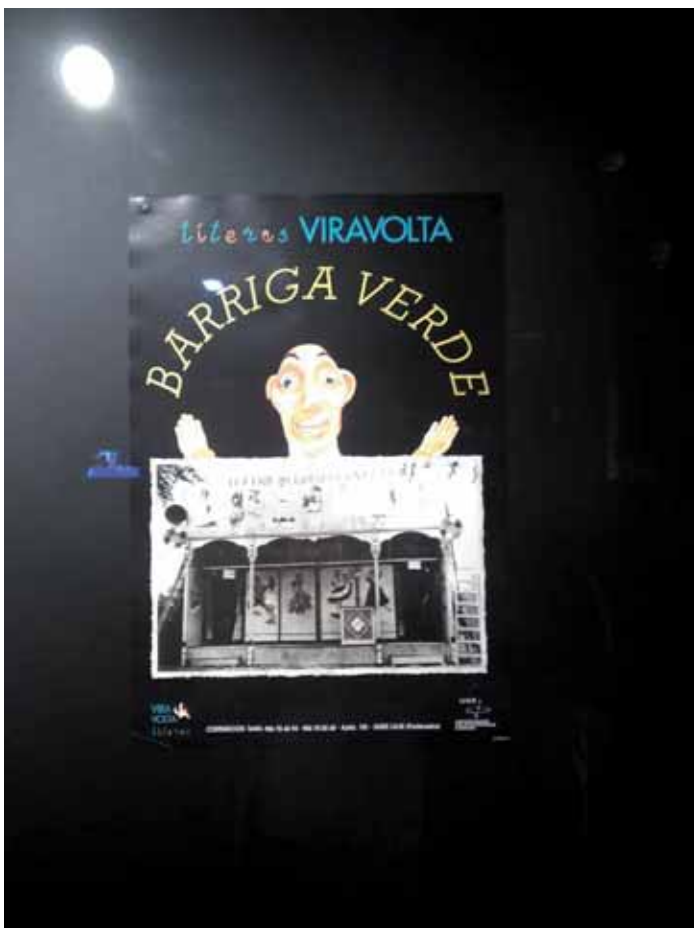
Rúa Alberte de la fuente
Tel. 627 570 685
Melide - A Coruña

EXCURSIÓN A TOLOSA

En Octubre de 2017 os socios da nosa Casa desfrutamos de un día en Tolosa , que e unha cidade situada no interior da provincia de Guipuskoa. Nesta cidade está situado o museo das marionetas. TOPIC.

El Topic, Centro Internacional de Títeres de Tolosa, e un centro único en Europa. Só as cidades de Atlanta, nos Estados Unidos, e Taipei, en Taiwan, contan con centros semellantes. Nas cinco plantas dun edificio totalmente renovado, situado en pleno centro da localidade, os títeres son no Topic os protagonistas absolutos duna aventura que aposta pola imaxinación, a innovación e a orixinalidade. O público pode asistir a as representacións de todo tipo de espectáculos de marionetas nun comfortable teatro con capacidade para 250 espectadores.

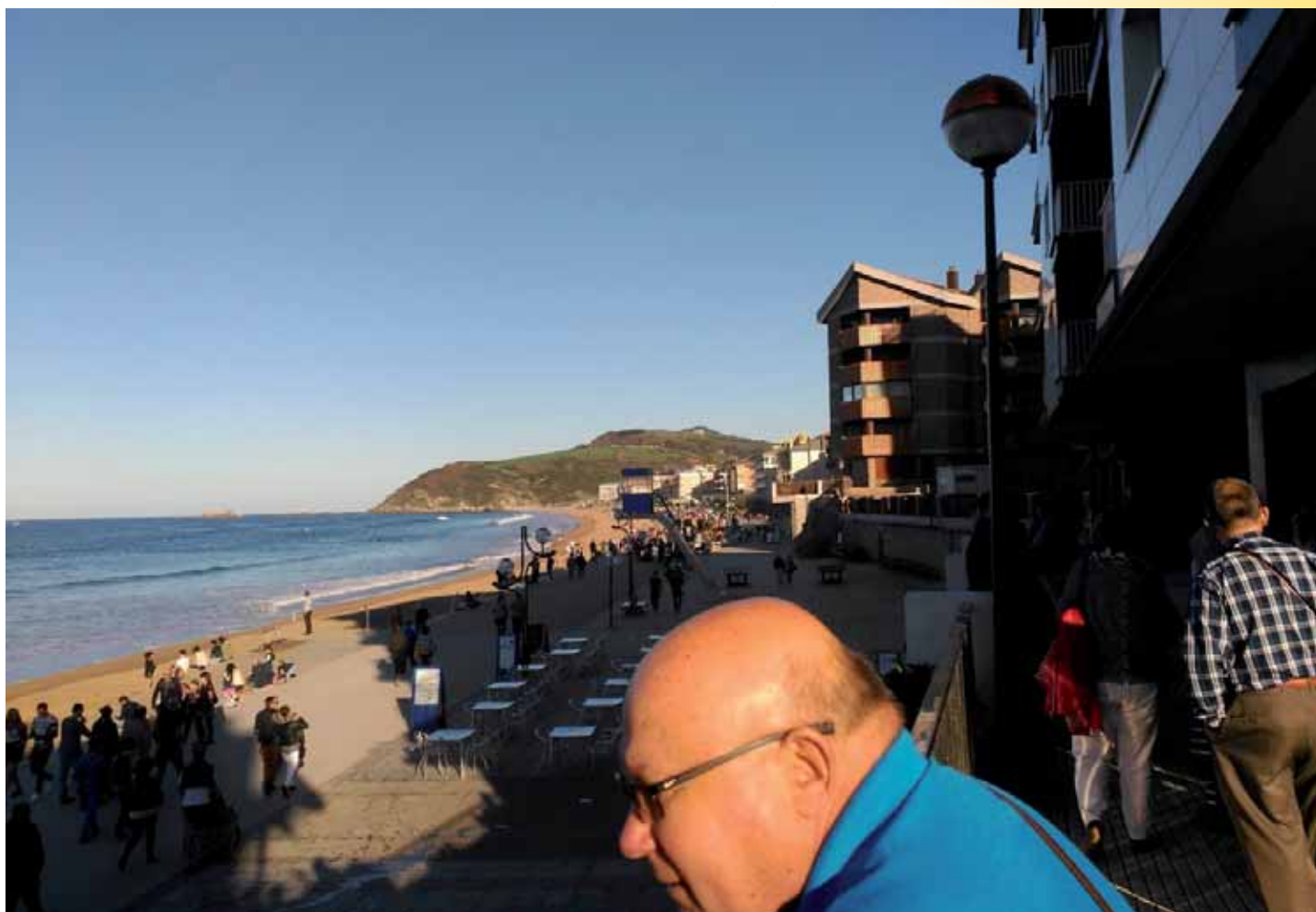
E tamén pode visitar un museo moderno que rompe coa idea de almacén estático para converterse nuna mostra viva, na que pasear entre marionetas chegadas dos cinco continentes y comprender mellor a orixe, a evolución e o significado deste arte milenario.

Mostranse parte dos mais de 1.500 títeres cos que conta a colección propia do Topic. E a mais completa que hoxe en día se pode ver en España. Procede de distintos países de todo ol mundo e está agrupada por as diferentes técnicas que existen na manipulación dos títeres. A mostra dos países asiáticos e a mais extensa, pero a exposición tamen conta cun amplo mostrario americano, africano e europeo.

Anque a maior parte dos fondos do Topic están compostos de interesantes creacións da segunda metade do século XX, hai que destacar que o museo conta cuna colección de sombras chinas que se remontan a os séculos XVIII e XIX. O de hilo, tamén chinas, do século XIX. Esta visión do pasado representa una inestimable axuda para a comprensión do presente e axuda a idear o futuro.

Tivemos a sorte de que nesta ocasión a exposición temporal fose sobre Barriga Verde, os lexendarios titeres galegos.

De regreso a Santurtzi fixemos unha parada en Zarautz, dando un paseo pola súa praia .

FESTA DA GAITA GALEGA DE ARZÚA, 14 DE ABRIL DE 2018 HOMENAXE AOS GARCEIRAS DE MELIDE

nunha nova edición da “Festa da Gaita Galega”, que este ano levou por monteira fachendosa, a homenaxe a un dos grupos máis xebres do cerne da Galiza, Os Garceiras de Melide.

Xa temos falado no voceiro da Casa de Galicia en Santurtzi, concretamente na edición N° 31 da Nova Andaina do ano 2014, diste grupo melidao no daquela, 80 aniversario da súa formación e o Boletín N° 30 de Nadal do ano 2017 do Centro de Estudos Melidenses do Museo da Terra de Melide, publica tamén un traballo tidoado “Os Garceiras de Melide e o camiño da gaita galega á modernidade”, estes dous traballos son da mesma autoría có que aparece na “Nova Andaina” deste ano, o seu autor é Milo Mosteiro Mato, e estaríamos moi satisfeitos se aparecerán outros traballos sobre este mítico grupo de gaitas que encheu de sons tradicionais as Terras do interior de Galicia na segunda metade do século XX.

Pero a Homenaxe postremeira veuse celebrar este ano en Arzúa, concello da provincia d’A Coruña que non quixo perder esta oportunidade na súa xa afamada, “Festa da Gaita Galega”. Hai que agradecer polo

devandito, á organización arzuá da Festa da Gaita e especialmente a Xurxo de Martiño, alma mater do evento, a súa sensibilidade polo noso instrumento nacional e tamén polo recoñecemento dos homes e mulleres que teñen loitado ao longo dos últimos tempos, pola dignidade da música tradicional do País.

Xúnguese este acto a outros actos de homenaxe aos Garceiras, celebrados anteriormente, lembramos especialmente o que se lles fixo na vila de Melide no mes de Agosto do ano 1992 en vida dos gaiteiros, que rematou coa dedicación dunha rúa aos “Gaiteiros Os Garceiras” no que se lles recoñecía a súa achega á cultura musical da vila e ao mundo da gaita, ou a Gaita de Prata que lles concederá o Ateneo Ferrolán no ano 1996, e tamén aquel que o 29 de Xuño do ano 2013 lles vai a conceder “In Memoriam”, a Medalla de Ouro da Vila de Melide polas autoridades melidás.

Mais a homenaxe na Festa da Gaita de Arzúa deste ano, ten aquel fado especial de coincidir cos 50 anos da gravación do único traballo discográfico d’Os Garceiras, que se ben foi publicado no ano 1969, a súa elaboración fíxose nuns estudos discográficos de Vigo a finais do ano 1968.

O engado dos actos de homenaxe comezou pola mañanciña vendo coma os

os arredores do Edificio Multiusos "Terra do Queixo" do Concello de Arzúa, encetaron arrecender con cheirumes gaiteiros, a Irmandade da Solfa Tradicional púxose a confraternizar una vez máis, con saúdos, apertas e a ledicia de nos xuntar outra volta, vellos amigos nun mar de muiñeiras, en fervezas de xotas e foliadas, en lagoas mainiñas de vales e pasodobres.

Desta quenda, engadeúselles un grupello de sangue garceirao xuntado para a ocasión, que afinaba as gaitas baixo a supervisión do mestre Xosé de Martiño, único dos vellos gaiteiros sobrevivinte da mítica formación melidá. Con el os irmas Mato Rodríguez, fillos de Suso de Garceiras, Moncho e Luis na percusión e Fernando á gaita. Marta Mato e Manu García gaiteiros do "Froito Novo" de Melide e filla e xenro de Moncho de Garceiras, e chegados expresamente dende Euskadi os

gaiteiros da Corxa Airiños Galegos Doce Albor da Casa de Galicia en Santurtzi, Milo Mosteiro Mato e o seu fillo Xabier, fillo e neto de Carne de Garceiras acompañados á pandeireta pola nora, Itziar.

O acto comezou no salón do Multiusos ategado de familiares, amigos e una boa morea de gaiteiros e afeizoados á Música Tradicional, iniciouse cunhas verbas de Xurxo Gómez Vázquez, neto de Xosé de Martiño, presentando os actos da Homenaxe, a continuación proxectouse un audiovisual no que participan os sobrevivintes do loureado fato de gaitas, nel van debullando as experiencias vividas ao longo dos anos da formación, a lembranza da gravación do Disco e mesmo revivindo a portada do LP na casa de Garceiras onde se fixo a histórica fotografía.

Ao remate a entrega dos regalorios en recoñecemento á laboura d'Os Garceiras e una pequena actuación do grupo garceirao coa interpretación de pezas do repertorio clásico do fato gaiteiro e tamén o agradecemento da familia garceirá por parte de Milo Mosteiro Mato, sobriño dos irmas Mato Varela, no que aparte de agradecer a homenaxe, lembrou aos presentes, e tamén aos ausentes compoñentes do lembrado grupo da Terra de Melide.

Seguidamente, e dentro dos actos programados polo Día da Gaita, comezou a Marcha gaiteira pola vila na que os grupos participantes van discorrendo en pasarrúas pola Avenida de Lugo, até a Praza que se forma no Monumento ás Queixeiros de Arzúa, onde os gaiteiros en xuntanza, interpretaron una bo feixe de pezas que foron correspondidas co baile de mozos e mozas.

Máis despois, e xa na hora do xantar, o edificio Multiusos da Terra do Queixo acollía a entrada do grupo garceirao que abría o xantar de irmandade onde arredor de 500

persoas deron boa conta dos Callos á Galega e da Carne ao Caldeiro que compoñían o Menú, nun ambiente de camaradaría gaiteira, onde poidemos compartir o amor polo noso cos mellores gaiteiros do País.

Ao serán a Festa da Gaita Galega de Arzúa espallouse por toda a vila cunha morea de grupos a facer as delicias do público nas 27 Tabernas, Bares e Cafetarías que participaron deste evento gaiteiro. O público soberán disfroutou tremendamente da música de todas as formacións participantes.

O dito, unha delicia de Festa Gaiteira no mesmo Cor da Galiza!

Milo Mosteiro Mato

FESTA DA GAITA GALEGA E CANTOS DE TABERNA
14 DE ABRIL ARZÚA 2018

PROGRAMACIÓN:
11:45 h. RECEPCIÓN DOS GRUPOS PARTICIPANTES
12:30 h. HOMENAXE A "OS GARCEIRAS DE MELIDE"
13:30 h. PASACORREDOIRAS POR ARZÚA
15:30 h. XANTAR DE CONFRATERNIDADE
19:00 h. CANTOS DE TABERNA POLOS BARES DO POBO

Productos Gallegos **FERNÁNDEZ**

REKALDE
Gordóniz, 97
Tfno.: 94 422 01 94

SANTURTZI
José Miguel de Barandiarán, s/n.
(Frente al Colegio del Patronato de Sta. Eulalia)
Tfno.: 94 608 68 00

BARAKALDO
Avenida de Euskadi, 8
Tfno.: 94 499 87 67

SESTAO
Via Amézaga, 5
Tfno.: 94 405 38 02

CARTILOXO

LAIO

Ser humano: ese tremor
feito de anguria e soidade,
de terra, soños e amor.
¡Ai Deus...!

Un intre de pensamento,
despoxo de eternidade,
foula de cinza no vento.
¡Ai Deus...!

Tremor feito de ilusións
que Alegría fai cantares
e fai tristura oracións.
¡Ai Deus...!

Que pomba tan pequechiña
a que no espírito apousa
e no corazón aniña.
¡Ai Deus...!

Como peteira esa cousa
na dourada margarida
que medra na nosa chousa.
¡Ai Deus...!

E como escoce a ferida,
requémante coma lume,
na campa verde da vida.
¡Ai Deus...!

De cote esa incertidume
remoendo coma un fogo
que queima e non se consume.
¡Ai Deus...!

Seiturarás algún día
sen froito en maturidade?
Ficará vouga a campía.
¡Ai Deus...!

Como margarida es ti,
lapa inxel e tremecente,
que ama, soña, chora e ri.
¡Ai Deus...!

Mais cando se apague a chama,
margaridas coma ti,
feitas de cinza e de lama,
¡Ai Deus...!

Agacharán o borrarallo
debaixo da fría lousa
coma vulgar refugallo.
¡Ai Deus...!

¡Coma vulgar refugallo!

NA DÚBIDA HAI UN RAILO DE ESPERANZA

Non me fío de quen seguro avanza,
alma inxel, imprudente, destemida,
afiuzada na luz esmorecida
á carón dun abismo en comparanza.

Na dúbida hai un raio de esperanza,
que medra na alborada renacida,
de atoparlle, se cadra en outra vida,
un sentido ó que nesta non se alcanza.

Tomás foi, entre os doce, o máis humano,
anque non o máis benaventurado;
respostou con criterio soberano.

Crer sen ver, non a todos lles é doado;
censurouno o bon Xesús por mal cristiano,
mais non foi por empuriso, rexeitado.

Cartiloxo 01-11-1996

Cartiloxo

FESTA DO CARME ONDARROA

O nove de xuño a nosa Corxa desprazouse a localidade mariñeira de Ondarroa, a petición do seu presidente Don Armindo Peso.

Coa nosa presenza demos as festas do Carme a cor, o sabor e o son da nosa Terra.

Viernes 7 de Julio

- 11:30 - Apertura de los actos culturales con la venta de productos típicos de la Gastronomía Gallega en la Plaza Itxas Aurre.
- 13:15 - Sesión vermuth a cargo del "Trío Los Amigos del Swing".
- 21:00 - Actuación de la "Orquesta Los Almirantes". En el intermedio de la Orquesta actuará el "Trío los Amigos del Swing". Ambos actuarán hasta las 2:30 de la madrugada.

Sabado 8 de Julio

- 11:30 - Venta de productos típicos de la Gastronomía Gallega en la Plaza Itxas Aurre.
- 12:00 - Pasacalles a cargo de los grupos de Gaitas y Danzas "Espalladoiro" de la Casa Galicia de Llodio y "Corxa Airiños Galegos Doce Albor" de Santurtzi.
- 13:00 - Sesión vermuth en la Plaza Itxas Aurre a cargo de la "Orquesta Los Almirantes" y el "Trío Los Amigos del Swing".
- 21:00 - Actuación de la "Orquesta Los Almirantes". En el intermedio de la Orquesta actuará el "Trío los Amigos del Swing". Ambos actuarán hasta las 2:30 de la madrugada.
- 23:00 - Gran Queimada.

Domingo 9 de Julio

- 11:30 - Venta de productos típicos de la Gastronomía Gallega en la Plaza Itxas Aurre.
- 12:00 - Pasacalles a cargo de los grupos de Gaitas y Danzas "Doces Lembranzas" del Centro Gallego de Barakaldo y "A Casa da Troula" de Bilbao.
- 12:00 - Santa Misa en Honor a la Virgen del Carmen. Al finalizar la misa, procesión por la Bahía y ofrenda floral a todos los marineros fallecidos en la mar.
- 13:00 - Sesión vermuth a cargo del "Trío Amigos del Swing".
- 14:00 - Lunch con las Autoridades e invitados en la Plaza Itxas Aurre.
- 18:00 - Animación infantil a cargo de "Smaily Animación".

Deseamos que estos actos culturales que hemos organizado hayan sido del agrado de tod@s.
Nos despedimos hasta los días 21, 22, 23 y 25 de julio que celebraremos el día de Santiago Apostol nuestro patrón.

2017
ONDARROAKO GALICIA ETXEA
KARMENGO BIRJINAREN JAIAK
Festas da Virxe do Carmen

Corxas
Wztaialak 7-8-9 Julio Xulio

Fiestas de la Virgen del Carmen

Colaborancia:
XUNTA DE GALICIA
PRESIDENCIA
Secretaría Xeral da Emigración

SANTIAGO APÓSTOLO - DÍA DA PATRIA GALEGA

Comeza a nosa andaina coa celebración do Día Da Patria Galega, na que, como todos os anos, acompañados pola banda de txistularis de Santurtzi, facemos unha procesión ata a Igrexa de San Xurxo onde celebramos a misa coa participación da nosa Corxa. Rematamos a festa co lunch de socios e convidados.

FOLIADA DE TOQUES

O trinta de Setembro e xusto rematando o curso impartido durante quince días por Gonzalo Abelairas, a nosa Corxa participa na primeira foliada de Toques, organizada polos gaiteiros do Balado.

Pasamos un día estupendo a carón de outros grupos de Galiza e dos afamados “Os Rosales “ José e Maruja, pais da famosa peza, reina de todas as festas, “A camposa”. Non faltou comida típica coma a empanada e o polbo a feira, pero sobre todo música e fraternidade.

A esta foliada acompañounos o profesor Gonzalo Abelairas.

Foliada
dos Gaiteiros do Balado

Souto - Toques
(campo de fútbol ou parvillán)

30 setembro

Vañtar popular 14:30h

Prezo 15€
Menú: empanada, polbo,
carne asada, postre, café,
bebidas variadas
+ Xogos Populares, pedacaría

Apartir das 7 da tarde
Foliada cos grupos

PALACIO DO REI
A FONTE DE MERLAN
RJO NINO
AIRUÑOS GALEGOS
DOCE ALBOR
GAITEIROS DO BALADO
JOSE E MARUJA

+ Pela noite pincheiros para
os grupos participantes
Ao remate, foliada libre para
todos os que queiran participar

Assoc. Cultural
Escola 111 Cabana

Concello de Toques

EUSKOTRAVEL, S.L. AUTOCARES

Nos adaptamos a sus necesidades ya que disponemos de distintos tipos de autobuses y tenemos gran experiencia tanto en viajes nacionales como internacionales. Así mismo, estamos especializados en:

- Servicios a colegios.
- Servicios a empresas
- Servicios discrecionales como:
 - Excursiones.
 - Eventos deportivos.
 - Viajes de estudios.
 - Eventos de empresa.
 - Bodas, comuniones...

Axular, 2 - 1º Izda. • 48920 PORTUGALETE
Tels. 94 495 87 16 • 609 409 916

CURSO GONZALO ABELAIRAS

Dende o 16 de setembro ata o 30 de setembro, nos nosos locais sociais e no colexio público das Viñas estivo impartindo un curso de gaita e afinación o profesor, enviado pola Xunta de Galicia, Gonzalo Abelairas. Este profesor ten un gran curriculum do que xa falamos noutros números desta revista.

MAGOSTO 2017

Novembro é un mes de moita actividade xa que temos a celebración dos Magostos. Como ven sendo habitual acudimos a celebración do magosto en Llodio, convidados polo Centro galego de esta localidade e tan só unha semana despois celebramos os nosos Magostos.

Na celebración que facemos na casa de Galicia en Santurtzi non faltan as castañas, este ano asamos 150 kg delas nin a nosa famosa queimada, sendo o mestre de cerimonia o noso expresidente Emilio Mosteiro. Tamén convidamos a grupo espalladoiro do Centro galego de Llodio.

**CASA DE GALICIA EN SANTURTZI
SANTURTZIKO GALIZIA ETXEA
MAGOSTOS / GAZTAINERRE 2017**

PROGRAMA
SÁBADO 18 DE NOVIEMBRE
12:30h. Gaita - Foleo cos grupos:
"Espalladoiro" de Llodio e "Corra Añiños Galegos
Doce Albor" de Santurtzi.
19:00h. Degustación de castañas asadas, viño novo
e queimada nos locais sociais para socios e invitados.
Animación cos grupos de gaitas na Rúa dos Galegos.

BUENAVISTA
Un mundo relacionado con la CERÁMICA
en la MAYOR EXPOSICIÓN DE BIZKAIA

GRAN OPORTUNIDAD
en público de Llodio,
compartida e organizada
hasta el 18 de 2017.

BAN INCORPORARTE
CASA GALICIA
"Espalladoiro" de Llodio e "Corra Añiños Galegos"
Doce Albor de Santurtzi.

STZ
AJUNTAMENTO DE GALIZIA

SHOPPING GAUA

Como sempre que a ocasión e a climatoloxía o permite, a nosa Corxa participa na Shopping gauda que organizan os comercios de Santurtzi.

Santurtzi, erreal eta Santurtzi, diatribatuz
Comercios en Santurtzi y alrededores Santurtzi

abendua
2
diciembre

Shopping Gauda

20h: Eguberri-argi pitxeta.
Encendido de luces de navidad

21h-24h: Dendetako jaina / Fiesta en los comercios
Emanaldi egustetah / Actuaciones sorpresa

Participan:

ZONA TRASALDE	Opelko Hobiago
Colgales Ana Mari	Estrepiñe
Zego Liburutegia	J&B
Pastelería Miki-Abdo	Lomada
Saba Surf	Luzpide
Urteku	Marcos Aguirre y Dabad
ZONA TXIKIARRA	Mimot
Anatxak	ZONA PAREDE QRODUA
Dauat	Fit-Luz
Osama Santurtzi	
Unaké	

7.00€ en
Premios rusos los
dias premios con
taxi corporativa

PLAZA DA HERBA, 8
"ZONA DOS VIÑOS" MELIDE

PLAZA DA HERBA, 10
"ZONA DOS VIÑOS" MELIDE

EMILIA PARDO BAZÁN, 10 - "ZONA DE PUBS" MELIDE

T. 981 815 333
F. 981 507 560

Chiquitín
A parada no teu Camiño

Rúa San Antón, 18
15800 MELIDE - A CORUÑA

Taraska
Tu lencería

Gabriel Aresti, 11 bajo
SANTURTZI

T. 483 50 48

lenceriataraska@hotmail.es

MILO MOSTEIRO

I-ALMAS MURCHAS

As rosas poden ser
o que elas queiran,
para iso son froles!

Mais o ceu é da cor
que lle ven ben,
azul, gris ou preto.

E as augas do mar
dependen da cor
dos amplos océanos.

O monte ven ser
da gama das arbres
que alí moran,

e os nosos mil ríos,
levan millóns de pingas
polo ceu choradas.

Mentres, o Sol quenta
cando lle parez,
se lle deixan as nubens.

Por iso estaremos sós
se as rosas non frolecen
na doce primavera,

se o ceu escurece
e non volta clarear
por medo á mesma lus,

se o propio mar troca
en masa de morte,
en augas plastificadas,

se os montes tornan
en cinza ardente
de tizóns eternos

que escurezan, ducamall!
as mil cuncas en choiva,
veas do cancro final

e o sol deixe, esgotado,
de alumar a podredume
das nosas murchas i-almas.

Milo Mosteiro

QUERO SENTIR O MEU COR PRESO

Quero sentir o meu cor preso
na cela do teu tenro amor,
e devecer por sentir ises beizos
apegados aos meus coa súa caor,

pra que derretan silandeiros as entranas,
fagan voar o meu maxín cara o Edén,
e cando a néboa se esvaia na mirada,
aparezan os teus ollos de cor mel.

O teu sorriso debuxado cos pinceis
dunha mau suave e sensual,
é un agarimo apalpando as miñas sens
que me fai descer feliz no ar.

Quero botar así mil e un anos,
pendurado dos nubeiros do esquezo,
tal coma se nunca nos amáramos
e a cadea fora o cruel desexo.

Non espertar xamais do soño,
morrer así na noite núa e doce,
e sentir de vez, que a vida poño,
na conquista lene do teu gozo.

Pecha así logo, as túas pálpebras,
ao dondo son acompasado,
que provocan as leves palabras
que rosso ao teu oído namorado.

Sínteme amor, en todo cheo,
e acólleme na inmensidade,
vexamos xa, xuntos ise ceo,
feito na tenrura da felicidade.

Milo Mosteiro Mato

SANTA AGUEDA / AGATE DEUNA

Inda que poida parecer repetitivo, de feito as tradicións soen selo, Casa de Galicia participa en compañía de Zugaitza Dantza Taldea na tradición de cantar polas ruas a celebre canción de Santa Agueda. Esta tradición de cantar axudados polas makilas, dando uns golpes rítmicos no chan puidera ter a súa orixe nunha chamada a Terra para que termine de espertar tras o [solsticio de inverno](#), nunha interpretación que mantense algo dispersa a nivel popular.

Tratase dunha interpretación que enténdese ben dentro das constantes da [mitoloxía vasca](#) (culto a Terra, metáforas de cor negro, etc.).

De feito, ao igual que moitas outras celebracións relixiosas no País Vasco, elementos paganos precristiáns mestúranse con elementos cristiáns.

Por exemplo, Santa Águeda representase a menudo como un animal en forma de unha cabra ou gato. En [Ablitas](#), Navarra, pensábase que en esa véspera decidíase o reparto das tormentas pra o próximo ano.

ENTROIDOS MARIÑEIRO

Para nosa Casa é unha cita obrigada a participación nos entroidos do noso pobo. Este ano escollemos un disfraz moi acorde co mar e coa nosa terra galega, cigalas, cocineiros pra cociñalas a maneira de sempre e anestésistas suízos que puxeron de moda anestesiarse as cigalas antes de matalas no lume. E ganamos o segundo premio!!

O día seguinte da baixada de entroido, Domingo, e como xa é tradición na nosa casa, celebramos o xantar de entroido cos produtos típicos de Galicia. Non faltou o lacón, nin chourizos, orella, cacheira, repolo, cachelos etc... e incluso tivemos chulas. VIVA O ENTROIDO!!!

II EUSKOFOLIADA DE BARAKALDO

O 17 de Marzo participamos na Euskofoliada que organiza o Centro galego de Biscaia en Barakaldo, A demais da Corxa Airiños Gaelgos Doce Albor, participaban outros grupos como Os Pantoxos da Coruña, Xirandola de Madrid e A Casa da Troula de Rekalde, quedando a nosa Corxa segundos no concurso de Cantos de taberna.

Participamos no Serán e desfrutamos coa actuación dos Carunchos.

INTERCAMBIO

A

PONTENOVA

Este ano, a fin de semana do 23 e 24 de Marzo, desprazámonos a Pontenova (Lugo) para devolver a visita que nos fixeron nas Letras galegas do 2016.

Participamos no I encontro de música e baile tradicional.

I ENCONTRO DE MÚSICA E BAILE TRADICIONAL A PONTENOVA 24.03.2018

OBRADOIROS

11:00 - 13:00h

Baile tradicional con RUTH PÉREZ

16:30 - 18:30h

Canta e pandeireta con NOEMIA SANTA

Gratuito para os socios da Asociación Musical "Eco das Minas".

Para non socios: 5€

PARTICIPANTES

CORKA AIRIÑOS GALEGOS DOCE ALBOR

SANTURTZI (Santurtzi)

O FEITIZO (Foz)

"GRUPO DE GAITAS A CHOCOLATEIRA"

DA ESCOLA DE MÚSICA DA PONTENOVA

Invitados especiais:

GAITEIROS TRADICIONAIS

DA COMARCA

HC

Hotel Carlos '96

RESTAURANTE
CAFE-BAR

Avda. de Lugo, 119 • 15800 MELIDE (A. Coruña)

tfn./fax: 981 50 76 33

e-mail: gestion@hc96.com

www.hc96.com

"Trabajamos todos los días por sorprenderte gastronómicamente, nuestra exquisita oferta de pintxos, tapas y raciones te dejarán con la boca abierta. Experimenta la satisfacción de probar succulentos bocados cada vez que nos visites, porque en cada instante te ofreceremos opciones distintas, adecuadas al momento. Nuestro Chef, que podrás ver trabajando en todo momento, disfruta tanto cocinando como nuestros amigos y clientes degustando. Pero no nos quedamos ahí, el mejor café, una cuidada selección de Tés, alta coctelería y Gintónicos y combinados Premium completan nuestra oferta, selecta y variada."

Chuches RAKEL

Gabriel Aresti • 48980 SANTURTZI

- Gominolas
- Snack
- Frutos secos
- Helados
- Bolsas para cumpleaños
- Comuniones
- Bodas
- Juguetes

Tfno.: 981 942 985

Rúa Galicia

15800 MELIDE (A Coruña)

- BOCADILLOS
- SANDWICHES
- HAMBURGUESAS
- PLATOS COMBINADOS
- TABLAS DE EMBUTIDOS Y QUESOS

COSTUREIRIÑA BONITA

Ata fai poucas décadas nas aldeas plantábase liño; e despois de moitos traballos, o liño convertíase no tear en pezas para facer roupa ¿e quen facía a roupa? costureiras contratadas pola familia dona de esas pezas.

Había sona de considerar as costureiras presumidas, e alleas para o traballo do campo.....

*Costureira nona quero - tecelana non ma dan,
quero unha labradoriña - que saiba cocelo pan.*

O certo era de que a costureira cando non tiña traballo fora, botaba unha man na casa, sobre todo no verán ca recolleita da herba, do trigo ou centeo, a malla, etc pero as linguas seguían falando.....

*E ti que fas costureira? - ti que fas polo verán
nos sachando no millo - e ti coa agulla na man*

Aprendizaxe

Víñase dando dentro da familia ou en todo caso xente maior que tiña que deixar de coser, e que por ensinar cobraba cartos.

*Que ben fixeron teus pais - en facerte costureira
no inverno non te mollas - no verán non te queimas*

Nos anos 50 empezaron aprender o oficio de corte e confección nas cidades.

Contratos

Cando se necesitaba unha costureira, mandábaselle recado ou ben íase a casa de ela e pechábase o trato sen ningún tipo de contrato escrito.

Ferramenta

A costureira levaba a máquina, fíos, remendos, agullas, etc A máquina de coser case sempre era de segunda man, e ata finais dos anos 40 a marca Singer de sobremesa, con manivela e de costura larga e curta, tiña un prezo de 350 pts.

Nos primeiros anos 50 empezáronse a ver máquinas Alfa que tiñan un custe de 500 pts, máis o normal era mercala a prazos.

A máquina de coser Refrey era a máis cara de todas.

Lugar de Traballo

A costureira levaba a máquina de coser na cabeza ata a casa onde ía traballar, non era raro ter que andar unha hora ou máis, moitas veces sen saír o sol.

O lugar de traballo viñan sendo os cuartos dos clientes-as, e polo verán o pendello.

*O amor da costureira - non queiras, meu irmán
que ten as pernas tolleitas - de estar sentada no chan*

Clase de Traballo

Non cortaban as telas por ningún método porque non tiñan coñecemento del, guiábanse pola roupa vella e despois probando no corpo do seu destinatario-a.

Os traballos máis de cotío eran remendos e arranxos de roupa vella -de vestir, interior, de cama, etc- A roupa nova facíase para Xoves Santo e Corpus e tamén pola festa da parroquia.

Se había mais dunha costureira contratada, había teimas de quen era máis fina traballando

Días de traballo e horario

A costureira traballaba na casa contratante e durante varios días, xa que o cliente-a non querían deixar nada pendente, tamén podía recibir encargos que viña a facelos na súa casa

As horas de traballo tiñan que ver ca luz do día -no verán moitas máis que no inverno- e si volvían ou non a casa antes de pechar a noite.

Comidas

Na mesa poñíase a comida para todos sen distinción; a merenda viña sendo a mais agradecida; en moi poucas casas daban un vaso de viño.

Para os xantares tamén había ditos

*Un ovo é un ovo.....cose agulla de un modo
Dous ovos son dous ovos.....cose agulla de dous modos
Tres ovos son tres ovos.....cose agulla como tolos*

As costureiras levaban as aprendizas as casas onde eran contratadas, máis como non se lles daba comida e cama, estas mozas tiñan que levar o xantar e volver a casa co día.

Cobros

No sur e interior da provincia da Coruña cobrábase entre 3 e 5 pts dependendo das horas (mantidas e a veces cama para durmir). Nos anos 60 cas mesmas condicións, situouse o cobro entre 7 e 12 pts.

O traballo pagábase ao finalizar todo o acordado; recibir propinas era tan raro como non cobrar.

O moceo con costureiras

Foron tan populares que os nosos devanceiros deixáronos moitas mostras ...se era facerlles as veiras...

*Costureiriña bonita - dáme un alfiler de prata
para sacar unha espiña - do corazón, que me mata*
...o desenganado...

*Cose queridiña cose -'D0 e a agulla vaina seguindo
que así fai a boa dama -'D0 que do amor se vai rindo*
...a vinganza....

*O amor da costureiriña - era papel e mollouse
e agora, costureiriña - o teu amor acabouse*

O parrafeos de mozos cas costureiras

Viña a ser o contrario de mocear, e dicir, meterse con elas...

Costureiriña bonita - dime onde tela cama
...podían petar en ferro...

.....no poleiro das galiñas - nunha presiña de pallas
...se xogaban con lume...

*Costureira nona quero - se ma dan tiro con ela
cantos pillos hai no arredor - dormen de noite con ela*
...podíanse queimar....

*Os pillos dos que falas - moito teñen que penar
o niño que eles buscan - aquí non no han de atopar*

FDO: Jose Mosteiro Valiño.

Bodegas Mejuto
Viños e Licores

Bebidas Espirituosas
Licores
Mejuto
Naturais, Aromáticos e Dixestivos.
Produtos de 1ª Calidade

Tfnos.: 981 507 762 - 652 819 732 - 654 532 557
www.licoresmejuto.com
Ronda de Pontevedra, nº 74 - 15800 MELIDE (A Coruña)

FOLIADA DE MELIDE 2018

A nosa Corxa participou por noveno ano consecutivo na foliada de Melide. Xa é unha tradición de obrigado cumprimento acudir a participar na catedral da música tradicional que é Melide no contesto da súa foliada.

Como todos os anos participamos en todas as seccións que ten a foliada: Cantos de taberna, marcha gaiteira, rematando coa interpretación de todos os grupos do Antergo Reino de Galicia, e no serán.

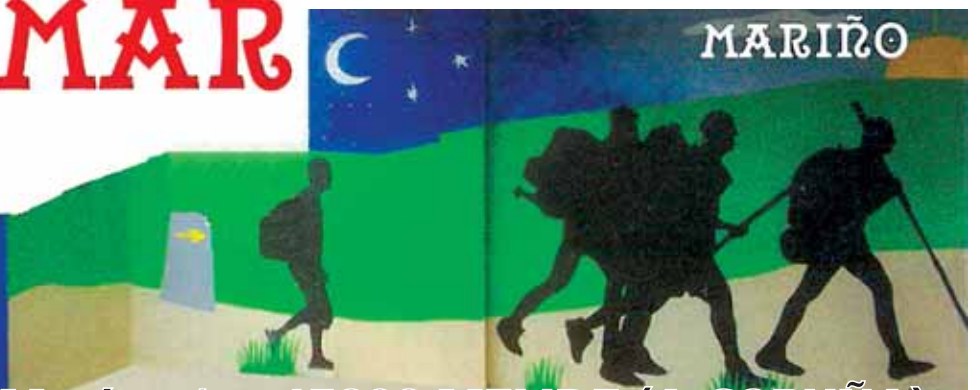
A nosa Corxa, dirixida polo noso director, Alberto Carro, ten xa unha certa sona en Melide pola súa coidada afinación. Según nos comunicaron dende a organización foi moita a xente que se achegou a preguntar cando íbamos a actuar no serán, cousa que nos encheu de satisfacción e sentímonos recompensados polo esforzo e traballo que supón ir ata Melide.

RESTAURANTE PARRILLADA **PILMAR**

- DESAYUNO • MENU
- COMIDAS PARA GRUPOS
- ESPECIALIDAD CARNES A LA BRASA

Santa María, s/n - 15800 MELIDE (A CORUÑA)

TELF.: 981 50 76 17 - 606 59 04 46

DÍA DAS LETRAS GALEGAS 2018, ADICADAS A MARÍA VICTORIA MORENO

Durante o mes de Maio desenroláronse unha chea de actividades para celebrar a festividade das letras galegas, que este ano adicouse a **María Victoria Moreno Márquez**, nada en Valencia de Alcántara (provincia de Cáceres) o 1 de maio de 1939 e finada en Pontevedra o 22 de novembro de 2005, [foi unha editora, tradutora, conferenciante, escritora de literatura infantil e xuvenil galega] e profesora de ensino secundario en institutos de Lugo, Sanxenxo e Pontevedra. O seu texto máis coñecido é *Anagnórise* (Galaxia, 1988), vinte veces reeditado e traducido a varias linguas. Algúns trazos fundamentais da súa obra son o lirismo, a conversión dos animais en protagonistas e a crítica a un ensino reseso.

Ademais de novelas e contos, escribiu obras de ensaio, colaborou en libros de texto e dirixiu, canda **Antonio García Teijeiro** e **David Otero**, a colección *Árbore* de literatura infantil da editorial Galaxia, [39] presentada por eles tres canda **Ramón Piñeiro** e **Carlos Casares** en 1988, no *Teatro García Barbón* de Vigo. Como lectora, no ámbito das letras en galego nunca agochou o seu gusto pola narrativa de **Ramón Otero Pedrayo** ou do mesmo **Carlos Casares**:

" [para ler boa literatura, lía] a **Miguel de Cervantes**, evidentemente. E tamén a **Antoine de Saint-Exupéry** (...) E gústame a prosa dos hispanoamericanos inmediatamente anteriores ao boom. **Miguel Ángel Asturias**, por exemplo (...) Gústanme os escritores éticos e con compromiso, cunha prosa exuberante. E de Galicia gústanme os mellores que hai. Valoro moito a lírica medieval, a prosa de **Otero Pedrayo** e de **Carlos Casares**, a poesía de **Fernán Vello**. "

María Victoria Moreno foi unha das pioneiras da literatura infantil e xuvenil en galego. O seu primeiro libro en galego foi *Mar adiante*, que estaba ilustrado por ela mesma. Neste libro atópase o conto *Crarisca e Luceiro* co que gañou en 1972 o segundo premio do *Concurso nacional de contos infantís* da *Agrupación Cultural O Facho*. Nesta obra defende outro xeito de entender a escola, baseada no contacto coa natureza, no respecto, na ledicia de aprender e no afecto.

A súa obra *O cataventos* publicouna en 1979, despois de levar o primeiro premio do *Concurso nacional de contos infantís "O Facho"* en 1975. En 1983 publica outro libro,

A festa no faiado. E máis adiante, en 1986, publica *Leonardo e os fontaneiros*, o seu libro preferido, e que gañou o terceiro premio de *O Barco de Vapor* en 1985. Neste libro, ó animais. Os animais tamén son protagonistas noutros contos seus, como *Can branco, can negro* e *Un cachiño de bica?*, publicados no 2005 no libro *Eu conto, ti cantas...*

A mediados dos anos 80 publica varios libros de texto sobre lingua e literatura galega xunto con **Xesús Rábade** e **Luís Alonso Girgado** para cubrir a demanda que comezou a aparecer nesa época ó comezarse a implantar estas materias nos centros de ensino.

E en 1988 publícase a que foi a súa obra máis recoñecida, *Anagnórise*, da que se publicaron 20 edicións e que foi incluída na lista de honra do IBBY en 1990.

Co libro *Guedellas de seda e liño*, publicado en 1999, acadaría outro recoñecemento, ó conseguir entrar na prestixiosa lista internacional *White Ravens* da *Biblioteca Internacional para a Mocidade* de Múnic igual que en *E haberá tirón de orellas?* (1997) amosa o seu grande amor polos en 2002, demostrando de novo a súa capacidade para conectar coa mocidade.

Tamén publicou algúns anos despois, no 2004, un libro para público adulto, *Diario da luz e a sombra*, falando da súa experiencia coa enfermidade que padecía, o cancro de mama.

O último libro que chegou a ver publicado, no 2005, foi *Eu conto, ti cantas...*, e foi de novo unha obra para o público infantil, neste caso en verso, e tendo, coma noutras ocasións, os animais coma protagonistas.

No ano 2009 publicouse postumamente o libro *Onde o aire non era brisa*, tradución de **Xavier Senín** do primeiro libro que escribira en castelán, *Alcores de Donalvar*, e que fora publicado no 2006 co título *Donde el aire no era brisa*.

Tamén fixo traducións, como a tradución do catalán ó galego do libro *Mecanoscrito* da segunda orixe de **Manuel de Pedrolo**, ou as traducións ó castelán das obras contidas en *Os novísimos da poesía galega*.

En 2018 foi a figura protagonista do Día das Letras Galegas, sendo a cuarta muller, tras **Rosalía de Castro**, **Francisca Herrera Garrido** e **María Mariño**, que levou ese recoñecemento na historia da celebración.

HOMENAXE A MUIÑO

Comezaron os actos coa proxección da homenaxe a Muiño En Melide o día once de Maio nos locais da nosa sociedade.

V FERIA DAS LETRAS GALEGAS

Durante os días 17,18,19 y 20 de Mayo desenrolouse no parque de Gernika a V Feira das letras galegas cun variado programa cheo de actividades, alarde de danzas vascas con Mamarigako Etorkisuna, Zugaitza Dantza Taldea e a colaboración da banda de txistularis de Santurtzi, DJ RASPU, actuacións de canto e baile tradicional galego da man da Asociación cultural Mar de Arousa de Vilagarcía de Arousa (Pontevedra) e da Corxa Airiños galegos Doce Albor, animación de rúas a cargo da Fanafarria el Despiste de Sestao, concertos con LEIRABUXO e TOLIN o home das mil caras.

LuzAide

EUSKAL JANTZIAK.
ARTISAUTZA

ROPA TRADICIONAL.
ARTESANÍA

Cervantes, 12 • SANTURTZI • Tel. 94 644 09 66

Mamariga, 10 • 48980 SANTURTZI

BAR ALICIA

Especialidad en
Café a la crema

Xaneiro

- HABITACIONES CON BAÑO Y TV
- CALEFACCIÓN
- AIRE ACONDICIONADO
- SUITS
- HAB. PARA MINUSVÁLIDOS
- TELÉFONO EN TODAS LAS HABITACIONES
- CIBER
- ACCESOS A INTERNET WI-FI DESDE LAS HABITACIONES.

PX

Pensión Xaneiro, s.l.
Tel. 981 50 50 15
San Pedro, 22 - Melide

HX

Hotel Xaneiro, s.l.
Tel. 981 50 60 41
Fax: 981 50 71 99
Avda. de la Habana, 43 - Melide

hotelxaneiro@arakis.es
hotelxaneiro.com

www.xaneiro.com

CERVECERÍA GALEÓN DX3

Moa, 7 - MELIDE
Tel. 981 50 61 40

ARTESÁNS

Ademais houbo polbeiro e unha ampla mostra de artesáns

LEIRABUXO

PREMIOS GASTRONOMÍA E XOGOS DE MESA

1º Premio Brisca

1º Premio Dominó

1º Premio Tute

2º Premio Brisca

2º Premio Dominó

2º Premio Tute

1º Premio Repostería

1º Premio Empanadas

1º Premio Tortillas

2º Premio Repostería

2º Premio Empanadas

2º Premio Tortillas

X CERTAMEN CORAL MANUEL GARCÍA SOTO, “CARTILOXO”

O seguinte acto tivo lugar no SKA co X certame de coros, Manuel Ramon García Soto Cartiloxo, no que poidemos contar coa participación do coro Axarquia do centro Hijos de Almanchar de Barakaldo, coro Jarrilleros de Portugalete, coro de cámara Gaudia Musica e a Corxa Airiños Galegos Doce Albor.

CONFERENCIA

O 15 de Maio Juan José González ofreceunos unha conferencia do mais interesante sobre a simboloxía galega na que descubrimos a orixe da nosa bandeira e do noso himno. Coma sempre moi instrutiva e interesante a conferencia do nos bo amigo Juanjo.

ESPECTACULO DE TOLIN "EL HOMBRE DE LAS MIL CARAS"

PROXECION DO DOCUMENTAL "SITIO DISTINTO"

O 31 de Maio proxectouse nos locais da nosa sociedade o Documental " Sitio distinto" realizado por Davide Cabaleiro contando coa presenza deste para explicar como foi a realización do mesmo.

Neste documental tratase de amosar a experiencia da xente que se veu obrigada a deixar a súa terra natal na procura de unha vida mellor e tamén a acollida que se lles deu nos lugares de Euskadi ande emigraron.

BO OU MALO

Eu estou convencido de que o ser humano, cando nace, xa ven co destino marcado por máis que os pais e a sociedade o queiran tornar. Isto dáme pé para contar unha verdadeira historia:

Cando a nosa España se meteu na Guerra Civil do trinta seis, recrutaron a tódolos maiores de dezaoito, segundo o bando que tocara. Tamén colleron a César e o levaron á fronte de Asturias, pasando os tres anos que durou, sen tornar á casa nin unha soa vez e sendo mobilizado para outros tres anos máis, nos que xa puido ir de permiso de cando en vez.

Neste tempo tivo que amañarse como podía, pois a familia que vivía nunha aldea das máis rurais da nosa terra galega, pouco lle podía axudar. El que era entelexo e boa persoa, facía o que fora para ter unhas pesetas e non ter que pedirlle nada a ninguén. Cortáballe o pelo ós oficiais do cuartel e sacaba un pequeno soldo que aforraba.

Na mesma aldea vivía Ricardo, seis anos máis novo. Era un neno cando a César o levaron pra guerra. Coñeceu unha rapaciña que estaba a catro quilómetros de lonxe. Como era tan novo, tiña medo para ir a vela, máis aínda cando todo era monte e carreiros polos que case non se podía andar. Un día que César veu de permiso, tivo unha idea e púxo a en práctica.

Animaría a aquel mozo xa de vinte e cinco anos a que o acompañara e, ó mesmo tempo, presentaríalle a irmá da súa rapaza. Así acompañaríao no camiño de ida e volta, cousa que el só non se atrevía. A xogada saíulle redonda, pois César seguiu falando coa irmá ata que se casou. Tres anos máis tarde librou do servizo militar, no que estivera seis anos da súa mocidade.

Pasaron tres anos e Ricardo trazou de casarse. Como cartos non tiña, pensou en valerse outra vez de César ó que lle pediría prestados 24 pesos para comprar o traxe de voda. Iso era unha fortuna naqueles tempos pero, como César era aforrador, tiña aqueles cartos e prestoullos; sen saber cando os podería tornar.

Eu que son fillo dun daqueles que foron a Guerra tan noviños, saín polo mundo tamén moi novo e só tornei á terra, de cando en vez, a vela familia que case toda seguía vivindo alí. Nunha destas ocasións topei con César (xa moi vello) e, sen dar-me conta, conversamos sobre a vida que os dous nos tocara vivir. Cando acabou de lembrar todo o que ata agora contei, unha dúbida me quedaba sen aclarar, e antes de despedirnos espeteille:

- **“E a débeda do traxe?”**

Torceu a cabeza e con aqueles ollos cansados respondeu:

- **“Vas a ser o primeiro que lle conto este segredo: Ricardo, ó primeiro pasouno mal e non tiña onde caerse morto, pero sen tardar moito tempo, a sorte chegou á súa casa, xa que atopou un traballo na capital que lle foi moi ben, ata que pronto empezou a presumir de rico, comprando casas e fincas no entorno onde nacera e dando carreira ós seus fillos. Agora xa xubilado, ten boa paga para vivir sen apuros o que lle queda de vida...”**

Pero eu seguía sen saber o do traxe. Cando se despedía rosmou:

- **“e daqueles cartos nunca máis me falou!”**

Manuel Fernández Abel

XXXIII DÍA DE GALICIA EN EUSKADI

Durante os días 14,15,16 e 17 de Xuño tiveron lugar os actos para a celebración do día de Galicia en Euskadi na súa XXXIII edición. Cun extenso programa no que houbo actuacións variadas e na que participamos os grupos das diferentes casas que formamos a Irmandade de Centros Galegos en Euskadi.

Nesta edición o pregoeiro foi o ex-xogador de baloncesto Fernando Romay, Nado Na Coruña, e torgóuselle a insignia de ouro a Xosé David Fidalgo, quedando este ano deserta a Anduriña de Prata.

A Corxa Airiños Galegos Doce Albor participou cun programa moi

dinámico, ameno e con moita calidade, onde as súas diferentes seccións amosaron o seu ben facer.

Houbo baile, tema cantado coas voces do noso coro e rematouse coa peza Alborada de Corcubión, que nos aprendeu Gonzalo Abelairas e maxistralmente dirixida polo noso director, Alberto Carro. En canto ao baile, a nosa parella de baile, Isabel García Codesido e Adrián Méndez Fernández, interpretou unha xota e unha muiñeira da zona da Fonsagrada e ademais investigaron o vestiario da zona e conseguiron interpretar as pezas vestidos con roupas típicas da Fonsagrada. A peza cantada que escollemos para esta ocasión tomámola prestada do terceiro disco dos Melidaos, O caiño, peza composta por Antonio Raposo.

Cafetería ☕ Pizzería

Avda. de Luño, 25 • Telf. 981 50 79 06
MELIDE (A CORUÑA)

Adega
Mandil

“**entre amigos**”

Rúa Alberte de la Fuente, 6
15800 MELIDE - A CORUÑA
TEL. 981 505 753

bar

PAEZ

Ambiente
agradable

Virgen del Mar, 18 • SANTURTZI-BIZKAIA

94 483 22 23

TERRA DE TRAPEIROS

A Asociación Socio-Cultural Lareira de Soños da miña parroquia natal de Os Vilares do Concello de Guitiriz - e perdoade a miña vaidade- elixiame este ano V *Trapeiro de Honra*. O primeiro galardoado con ese premio foi o poeta Xosé María Díaz Castro, nacido tamén nesa parroquia trapeira. El teno ben merecido, pois foi quen de situar a parroquia e o Concello de Guitiriz no mapa mundial, pero eu, aínda que o agradezo, penso que non son merecedor del, e este recoñecemento obrígame a intentar facer méritos de aquí en adiante para facerme acredor dese galardón que recibiron tamén Pepe de Cristos, a Romaría Labrega da Chaira e Asunción dos Ares.

Por iso quero lembrar a estas xentes que, xa a finais do século XIX, naqueles tempos de penuria, nos que predominaba unha economía de subsistencia, os veciños desta parroquia, probe e moi poboada, collían a romana na man e íanse polo mundo adiante mercando trapos vellos que logo vendían a almacenistas, que a súa vez mandábanos ás fábricas, onde os recuperaban para facer outras prendas, dándolles un novo uso e un novo valor. Xente sen preparación, sen saber ler a maioría deles, pero tan emprendedores e arriscados, que se botaron polo mundo a gañar a vida dese xeito.

Os trapeiros eran apreciados e queridos en todos os sitios polos pasaban, xa que ademais de darlles algo polo que xa non servía, e que doutro xeito terían que tirar ao lixo, facían a función de redes sociais, traían noticias doutros lugares e algúns tamén sabían algo de menciña para curar dun xeito altruísta algunhas enfermidades.

Este oficio so se daba nesta parroquia de Os Vilares, que era coñecida como a parroquia dos trapeiros. Estaba tan arraigado que había un, e ata tres trapeiros, en cada unha

das catrocentas casas con que contaba a parroquia. Sempre se me quedou gravada unha imaxe de cando eu era neno e pasaban os músicos da orquestra paratocar na misa maior, pola festa da Pascua, e un dos músicos, ao mirar para a fachada do campanario e ver nunha furna un San Miguel con unha balanza na man, díxolles aos outros compañeiros:

-.Manda Carallo! Aquí ata os Santos teñen romana!

Unhas veces utilizaban diñeiro para mercarlle os trapos aos paisanos, pero noutras ocasións trocábanllos por navallas, follas de afeitar, agullas, dedais, fíos, espellos pequenos para as mulleres e outros obxectos pequenos que non había daquela polas tendas das aldeas. Era unha forma de sacar uns cartiños que non se podían conseguir traballando no lugar. Maiormente escollían este oficio as mulleres e homes solteiros, pois os casados, normalmente, dedicábanse a traballar na casa e si saían algunha vez aos trapos era despois de sementar ou facer as colleitas. Nas súas saídas recorrían toda

a Terra Chá e chegaban á parte de Asturias, O Bierzo e as terras de Sanabria.

O mais famoso e o que mais recoñecementos literarios tivo (e incluso musicais), foi Pedro López Sánchez, coñecido polas terras do Incio, Caurel e Samos como Pedro Trapeiro. A poeta Marica Campo, lembra que cando ela era nena dábanlle pousada na súa casa e polas noites rezáballes o Rosario; despois, no ano 1976, escribiu o Romance de Pedro Trapeiro, que empeza así:

*Na historia que non se escribe
camiña Pedro Trapeiro
con un burro, un caixón
e un fardel de trapos vellos*

Ao Tío Pedro, tamén o gaiteiro Xosé Luís de Foxo compuxo a Muiñeira de Pedro Trapeiro na súa memoria.

Cesárea Cancelo Corral foi sempre trapeira, pois xa andaba desde nena con súa nai, María, nunha besta branca. Segundo Pastora Veres, ían por toda a Chaira, á Mariña e ata á Veiga do Eu, hoxe Vegadeu, e con cinco anos caeu no río Miño na Ponte Villar, entre Rábade e Cospeito. Salvárona uns pescadores porque a nena conseguiu agarrarse a unha pola de Salgueiro, mentres súa nai choraba desde a ponte. A noticia saíu na prensa e o avó e padriño, que estaba subscrito a un xornal, axiña soubo que na Ponte do Miño caera ao río a súa neta e que fora salvada por un valente pescador. Desde aquela quedoulle para sempre A trapeira da Besta Branca.

Outra trapeira moi famosa foi María Antonia Teijido Lagares, *María Antonia de Rato*. Era solteira e nas Nogais tiña a súa parada na casa de Valentín e de Balbina e era tal a confianza que tiña con eles e a solidariedade daquela familia que, ademais de darlle pousada gratis, deixaba alí o burro cando se ía uns quince ou vinte días para a súa casa dos Vilares e encargábanse da súa mantenta e dos seus cuidados coma si fora deles.

Cos cartos gañados nos trapos mercáronse vacas, cousas para a casa, vestíase á familia; os mozos da parroquia manexaban mais diñeiro e vestían mellor que os das parroquias do lado e incluso serviron para salvar vidas, como pasou na casa de Rato cando enfermara de tuberculoses un sobriño de María Antonia e o meu avó materno, que viñera daquela de Cuba, foi ver ao rapaz e coincidiu alí co practicante, don Xesús, ao que lle dixo que en Cuba tratábase con penicilina; contestoulle o practicante que xa o sabía, pero que custaba moitos cartos, ao que María Antonia, que oíra a conversación, díxolle ao practicante: *-.Ai, cómame o díaño! Por cartos que non sexa!*

O practicante tróuxolle a penicilina e, grazas ao diñeiro gañados cos trapos, o seu sobriño sandou e mais tarde emigrou a Sestao, onde finou no 2015 á idade de noventa anos.

Raul Rio Díaz

O DÍA DO ENTERRO

Estaba na parte máis alta e vin cómo chegaba a xente que facía corredor ó que chegaba dentro dunha caixa de castaño marelo, e que o poñían encima daquel burato.

Uns choraban e outros rezaban, outros poucos calados miraban. Con cordas a caixa baixaban. Un pouco de terra cada cal tiraba e, despois dun intre calados, coa cabeza baixa o despedían e pouco a pouco marchaban.

Como se de garda lle tocara, acababa de darse conta que a quen acababan de meter naquela tumba era o seu corpo, sen ánima e sen vida.

Manuel Fernández Abel

SE OS NOSOS AVÓS NOS ESTIVERAN VENDENDO...

Na nosa terra, nas zonas rurais derradeiras coas cidades en moitos anos, os nosos avós e pais pasaban moitas miserias para ter o máis necesario, co que poder malamente vivir eles e, ó mesmo tempo, criar os seus fillos.

Sendo un neno de cinco anos, lembro cómo aquela casa de pedra sen ventás e só con algún claraboia de cristal no lugar dunha que outra tella; deixaba pasar uns pequenos raios de luz só de día, xa que de noite a única luz que tiñan aquelas casas, era a do lume, que pouco deixaba ver.

Arredor daquel lar, sentabámonos toda a familia, onde a calor que facía por diante, era de frío polo lombo. Así que, de cando en vez, dabámonola volta para quentar tamén os traseiros.

Só as aboas e as nais facían labores nestas noites de inverno, pois no verán nin sequera lume se facía. Lembro a avoa coa súa roca e o seo fuso, facendo fío coa lan que sacara das ovellas e a miña nai remendando na roupa, con remendos doutras pezas que xa non servían. Tamén calcetando chaquetas e xerseis, cos que se tornaba o frío dos invernos.

Ó mesmo tempo os fillos máis vellos ensinaban o silabario ós mais pequenos. E todo isto, despois de cear unha cunca de caldo con pan, que de cando en vez, tampouco se tiña. Así unha noite e outra ata que nos metíamos na cama, cantos máis mellor, para aproveitar o calor, que era a única opción que había naqueles leitos de folla de millo ou de palla de avea, con sabas de liño gordo e mantas de trapo feitas por elas.

Tamén nos daban calor os animais, pois as camas estaban enriba das cortes, onde durmían as vacas. Ás mañás erguíámonos coa luz do candil, saíamos lavar as lagañas dos ollos á horta pola que pasaba un pequeno rego, ó tempo que nos metíamos entres as coles, onde facíamos as primeiras necesidades. Xa estaba o pote ó lume e comíamos unha cunca de caldo e cada cal ó labor que lle tocaba.

Aquelas avoas e nais, todo o facían con agarimo e entrega total. Só cos medios que a natureza lles daba, aproveitaban ata o máis pequeno dos trapos. As cuncas onde se comía duraban xeracións ata que rompían desgastadas. Os potes de ferro e as cazolas chegaban a ter mais remendos que zonas sas.

Os coitelos, culleres e garfos non se tiraban ata que non se podía comer con eles. Os zocos de bidueiro non se cambiaban ata que a auga entraba por debaixo, e cando chovía, só había un paraugas na casa, para os días especiais. Colocábamnos os sacos de mineral baleiros na cabeza e así ata que se poñían pingando.

Todo isto pasaba nas zonas rurais onde un foi neno, xa terminada a Guerra Civil do trinta e seis; na compañía de meus avós, meus pais e meus primeiros irmáns, dos que eu era o maior. Dende entón en tan pequeno intre, a nosa vida tornou a tanta velocidade que os netos e bisnetos daqueles avós, non teñen a máis remota idea do que fai tan pouco tempo pasou.

Manuel Fernández Abel

EXCURSIÓN A ZUGARRAMURDI / ELIZONDO

O pasado día 1 de Xulio trasladámonos de excursión a comarca do Baztan. Primeiramente fomos ata Zugarramurdi co fin de visitar o museo das meigas.

Gran parte dos visitantes chegan a Zugarramurdi atraídos po las historias e lendas que foron xurdindo en torno ao proceso inquisitorial de 1610. A orixe deste dantesco episodio da historia de Zugarramurdi hai que situalo no relato duna xoven da localidade acerca de seus sonos, nos que aseguraba haber voado e haber visto a varias persoas do pobo participando en Akelarres. Inicialmente o episodio haberíase resolto coa intervención do párroco, quen habería requirido aos culpables que descargasen súas consciencias, pero posteriormente interviño a Santa Inquisición, seguramente avisada polo abade do Mosteiro de Urdax.

Como resultado da intervención dos inquisidores foron encausadas 53 persoas da comarca, que foron levadas a Logroño. A maioría delas morreron nas cárceres o no camiño. O 7 de novembro de 1610 celebrouse o Auto de fe e, como resultado do mesmo, 21 arrestados foron acusados de delitos menores, 21 foron perdoados e 11 condenados a fogueira (6 en persoa e 5 en efixie, xunto con seus restos mortais), habendo sido queimados o domingo 8 de novembro de 1610.

Zugarramurdi no e o único pobo de Navarra ao que afectou esta febre bruxaría. Existen documentos que proban as vivenzas de episodios similares en alo menos 64 localidades mais. Pero Zugarramurdi, pola dimensión social que tivo a nivel Europeo aquel Auto de Fe de 1610, ganouse o popular sobrenome de "Pobo das Bruxas".

Coa intención de dar a coñecer o que sucedeu en Zugarramurdi e seu entorno a principios do XVII, esta localidade navarra ha rehabilitado seu vello hospital, situado no mesmo pobo na saída hacia as coevas, para instalar nel o **Museo das Bruxas de Zugarramurdi**.

Este espazo museístico inaugurado en xulio 2007 quere ser un lugar onde perpetuar a memoria histórica e mostrar ao visitante coma era a vida cotidiá de aquelas xentes.

Un homenaxe as persoas, homes e mulleres, que foron vítimas duna situación social trasnoitada, duna ola de pánico bruxeril, e duna Inquisición que necesitaba impoñer a súa autoridade. Un espazo de duelo e recordo, un lugar onde contar interesantes historias no seu contexto, con seus matices de luz e escurantismo, de forma rigorosa pero tamén amena e apaixonante. Rompendo con a imaxe folclórica das bruxas, quere dar paso a esa outra realidade dunas mulleres e uns homes acusados de cousas inverosímiles, envoltos en relatos fantasiosos, e finalmente queimados nunha fogueira.

Detrás de todo isto, existe tamén todo un mundo de lenda e de mitoloxía, con Mari e Aker como protagonistas; nun contexto de festas e de ritos paganos que falanos de una práctica arraigada na medicina popular.

Traballos de investigación como os de Florencio Idoate, o aita Barandiarán, Julio Caro Baroja, Gustav Heninngsen, José Dueso, J. Paul Arzac y Koro Irazoki, entre outros, serviron de base a este proxecto, que aúna a necesidade de protexer seu patrimonio e a explotación dun atractivo recurso turístico.

ILUMINACIÓN - ELECTRICIDAD SANTURTZI

COMERCIO PUNTO VERDE

INSTALACIÓN Y CONSERVACIÓN
DE PORTEROS AUTOMÁTICOS

INSTALACIONES ELÉCTRICAS -
BAJO CONSUMO

REFORMAS - LOCALES
COMERCIALES - COMUNIDADES

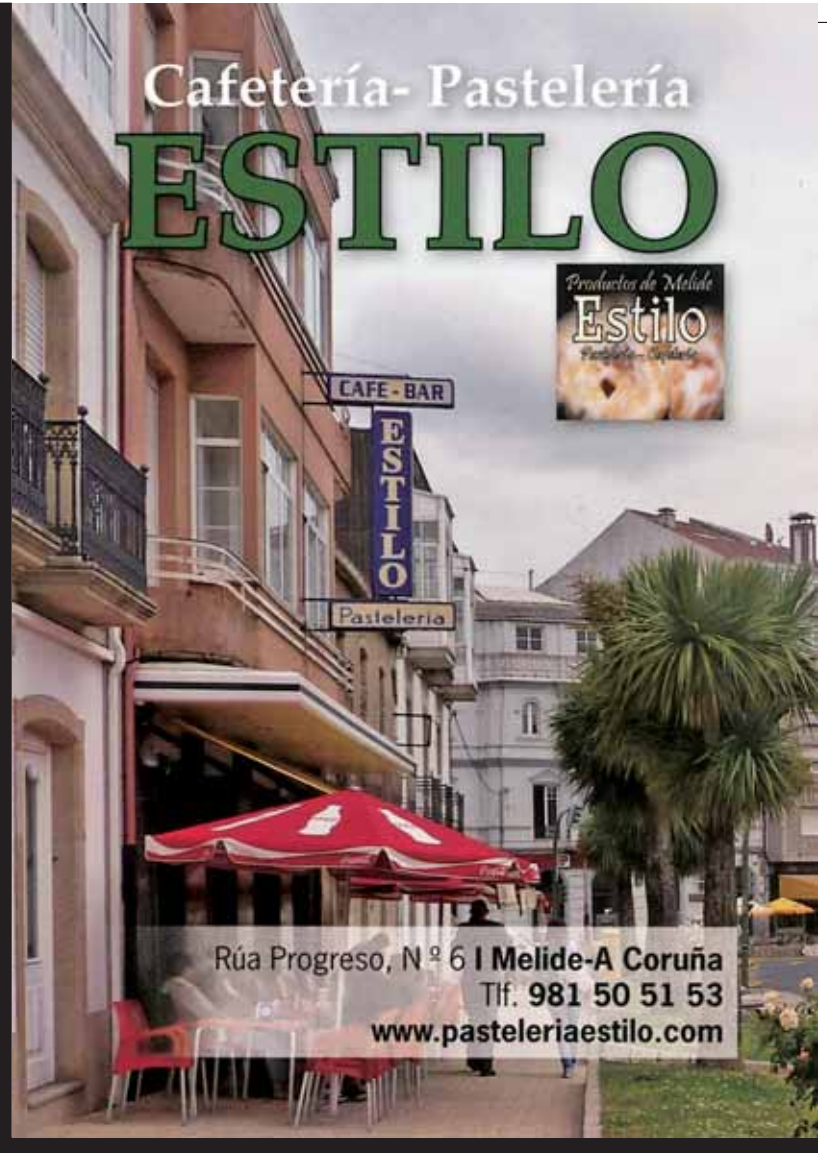
ILUMINACIÓN Y REGALOS

PAGAZAURTUNDUA, 2
TELF: 94 461 85 54
FAX: 94 401 52 07

VAPOR HABANA, 11
TEL: 94 493 50 18
48920 - SANTURTZI
isanturce@gmail.com

Cafetería- Pastelería ESTILO

Rúa Progreso, N.º 6 | Melide-A Coruña
Tlf. 981 50 51 53
www.pasteleriaestilo.com

Mikel Opariak

UN MUNDO DE REGALO

REGALOS DE EMPRESA . ARTICULOS PUBLICITARIOS

TAMPOGRAFIA,
SERIGRAFIA,
BORDADO,
TERMOGRABADO,
TRANSFER,
SUBLIMACION, LASER,
GOTA DE RESINA,
VITRIFICADO CON
CALCA.

BOLIGRAFOS,
ENCENDEDORES,
LLAVEROS, PINS,
CAMISETAS, POLOS,
GORRAS ROPA
LABORAL, AGENDAS,
RELOJES, ASEO
PERSONAL, TROFEOS
DEPORTIVOS..

Tfno.: 944 839 448 FAX. Móvil: 609 478 712
mikelopariak@euskalnet.net . www.mikelopariak.com

CURROS ENRÍQUEZ É DOS ILUSTRES GALEGOS

Amigo Manuel Curros Enriquez, no rexurdimento da literatura galega, fuches un dos autores máis preferidos, e cando se quere ver alborear a liberdade de mozo sen selo. acórdome cando souben que ti os quince anos te foras da túa casa sen saber a onde.

A min dábame medo pensalo, pero co feito de ser o líder espiritual cara a liberdade, que na miña nenez era moi cativa e case que me quería semellar a ti; aínda que agora entendo que non debía de facelo da mesma maneira.

Cando meus pais secaban o millo no forno despois de sacar o pan, e inda estaba morno, máis dunha vez pensei de durmir nese forno como ti fixeras cando te fuches da túa casa. Medraba en min o intres cando sabía dos teus triunfos dende que te fuches, que sendo moi rapaz e vivindo con Alonso Salgado en Madrid, escribindo "cantigas" con esa lingua da túa terra, que sen que ti o souberas, medraba o teu lado unha especial estima.

Entendo a túa sorpresa cando escoitaches dende o balcón da túa casa cantar dende lonxe, coa letra un pouco cambiada as estrofas que ti escribiras: "no xardín unha noite sentada ..." con todo o teu anoxo porque cambiaran dicindo: "unha noite na eira do trigo...", pero non importa, non tiñas porque anoxarte, eran túas as cantigas e a xente lle gustaban, por iso as cantaban e para iso as fixeras.

Aínda que te inspirabas na concepción romántica e literaria, a túa ideoloxía progresista e democrática que fixeches sentir en cada cidadán galego enfocando os problemas sociais e políticos que pasaban naquela época.

Querido Curros, Eu non sei escribir o teu pasado. Quero escribir a miña admiración que che teño, e tomo o valor para facelo, mesturándome nas túas cousas, moi difícil de definir o teu talento, porque eu sempre dixen que o home adulto, ten dentro del a tres persoas distintas. ¿Como pode ser iso...?

A metade de cada un de nós, é un home común calquera, ese home que el quere ser. Na outra metade hai outros dous homes, un é o home que os outros pensan del que é, que moitas veces non coincide co que el quere ser. E no terceiro está a persoa que verdadeiramente é, que pode que non coincida nin co que el quere ser, nin co que os outros pensan que é. A túa actividade era complexa, para analizar esas tres persoas de cada home, sendo funcionario, político, periodista, e poeta.

O político marca o sendeiro a seguir, e son outros os que lle dan o poder de concretar os seus proxectos. O periodista escribe o que ve e o que sabe, como para darlle información a quen lle interese. O poeta escribe o que sinte e o que se imaxina. Por iso querido amigo a túa situación é moi conflictiva.

Gustoume cando coa túa pluma de corvo litigaches ó infante Don Enrique, irmán da reina Isabel II, cando escribiches chamándolle "inchado pasteiro francés" para que non fora rei de España, mentres os españois tiveran un pouco de dignidade. Esas foron as túas palabras, non son miñas.

Amigo Manuel Curros Enríquez. ¿Por iso sería polo que te fuches para Londres caladiño?, ou non, Nunca o puiden saber moi ben, nin o teu amigo Murguía soubo contalo moi ben tampouco; como o tempo todo borra, volviches a Celanova, terra da túa nenez e formaches alí o teu credo político.

Refléxase o teu ánimo, na tribuna pública, que foi no congreso á proclamación da Primeira República, que tomando as túas palabras; estabas ledo das túas bágoas que coa alegría saíron dos teus ollos, polo porvir que aínda non chegara, pero sen dúbida a túa profesión de fe política quedaba marcada para sempre.

Non queda dúbida que os teus principios, sempre están por riba dos sentimentos. Non tiveches desvantaxe en facerlle carantoñas a túa muller cando estaba embarazada do segundo fillo; nin o teu fillo primoxénito, na realidade de cada día, cando a desgusto saíches para participar no certame literario convocado polo teu amigo de sempre. Modesto Fernández onde pola túa capacidade despois fuches premiado, que che fixo ganar estima da burguesía estudosa da cidade.

Outra das túas alegrías, amigo Curros, cando publicaches o libro "Aires da Miña Terra ", que tiña dentro o triunfo do teu talento de poeta, e outro triunfo político conseguido polo deputado Otero quen despois foi pai do noso querido escritor "Otero Pedrayo" que xa alborexaba o renacemento galego que moitos non entendían, ou non querían entender, cando prohibiron por xustiza a circulación deste libro por un entendemento cativo que despois a mesma xustiza reparou.

Foi tamén na Habana onde pasaches un longo tempo, e cando a illa estaba en crise política, ti mesmo dicías das rivalidades que entre as sociedades teñen mistándose entre galegos, moitas veces mediaban asuntos políticos e que ti xulgabas o prexuízo que era para a nosa terra.

A sociedade de Beneficencia que ti eras socio, por ese artigo que escribiches dicíndolle: xunta de raba danes e tamén dándote de baixa como socio.

Non sei todo canto pasou co Centro Galego da Habana, pode ser que estaría mesturada un pouco de vaidade, cando te fuches despois da elección como presidente da sociedade ,a Don López Pérez e rompiches por esta razón co centro.

Amigo Curros. ¿ En cal dos homes da túa persoa estabas nese momento?.

Sabido é, que como todo emigrante, dende que chegaches a Cuba que aínda eran terras de España, e despois de esos dez longos anos, suspirabas por volver a Galicia, onde longamente foras acariñado por moitos dos teus paisanos, e o día 13 de marzo de 1904 no transatlántico Alfonso XII comeza o teu regreso a Coruña que cando chegaches fuches a Madrid, e homenaxeado polo Centro Galego que despois volviches a Galicia, cando pola túa saúde estiveches nas augas de Mondariz onde escribiches o teu poema "Xuramento" Os teus amigos que non te deixaban de aloumiñar demostrándoches o seu cariño, facéndoche unha velada de despedida na Coruña cando volviches para Cuba, que máis ca unha despedida era un adeus. Puxéronche unha coroa de ouro e prata que parecías un rei. Verdadeiramente eras un rei, penso que non houbo poeta galego, tan combatido nin tan acariñado.

As túas derradeiras decisións como lle escribías na última carta que recibiu túa irmá, avisándolle que volvías para o mes de abril, data a que non chegou a túa vida, pero o teu corpo chegou e trouxérono os que combatías. O presidente do Centro Galego de Cuba, por quen te retiraras cando foi elixido, e algún outro amigo teu de sempre. E case un século despois, e índa tes outros amigos que non te coñeceron en vida, pero coñecemos o teu talento seguímoste acariñando e mirando para ese oco que ti deixaches na literatura galega que outros non puideron ocupar. Viñeron moitos que foron grandes ilustres, pero ninguén que fora igual a ti.

Xosé M. Manteiga.

Felicitacións para os amigos da Casa Galicia Santurtzi polo seu traballo cultural inigualable do que publican da cultura de Galicia dende o País Vasco.

Unha aperta de amigo:

Xosé María Manteiga.

Lar asesores

- ASESORÍA FISCAL
- CONTABLE
- LABORAL SOCIEDADES
- AUTONOMOS
- SEGUROS EN GENERAL

José Mº de Barandiarán, 7
Pral. Dpto. 1-2-3
48980 SANTURTZI
Tel. **944 610 088**
Fax: **944 833 786**
j.rekejo@larasesores.com
a.rekejo@larasesores.com

La Bodega

*Menú del día y
Fin de Semana*

Plaza Juan José Mendizabal, 9
48980 SANTURTZI (Bizkaia)

Tel. 94 483 33 65

Bar - Restaurante

CASA GALICIA

- BANQUETES
- CENAS
- DESPEDIDAS
- ESPECIALIDAD EN COCINA TRADICIONAL

Gabriel Aresti, 6-8 • 48980 SANTURTZI
Tel. 94 405 92 63

Corxa Airiños Galegos DOCE ALBOR da Casa de Galicia en Santurtzi

Contrate os nosos servizos, para Festas, Vodas e todo tipo de celebracións.
Goce da música galega na súa esenza.

Teléfonos de contratación: 688 815 088 • 688 682 301

